

ОВІЯНА ВІТРАМИ ІСТОРІЇ

У цьому номері ми із задоволенням представляємо нашого нового автора, людину, закохану в історію, Чеслава Івановича Хитрого. При нашій зустрічі він сказав, що з Клеванню у нього пов'язано чимало ще з дитинства (а то є дуже вагомий період у житті будь-якої людини): у 50-х роках Чеслав відпочивав у піонерському таборі в Клевані під назвою «Лесбумпром». Незрозуміла назва? У 1955 році її можна було розшифрувати так: піонерський табір працівників лісової та паперової (бумажної) промисловості... Чеслав закінчив факультет журналістики Київського державного університету, згодом працював в районних газетах Рівненської області. Друкувався в обласних, республіканських, польських періодичних виданнях. Останні 16 років перед виходом на заслужений відпочинок – головний спеціаліст державного архіву Рівненської області. Людина високоінтелектуальна, вільно володіє польською мовою і небадужа до історії будь-якого закутка Рівненської області...

Певні історичні джерела свідчать про те, що Клевань (Колівань) згадується вже як населений пункт у прадавньому 1113-ому році (хоча виявлено було поселення ще доби бронзи і давньоруське городище), і для захисту своїх володінь князі Чарторийські у 17-танадцяті століття спорудили тут кам'яний замок. Дещо пізніше, у 1630 році, збудували в стилі скромного бароко мурований костел. Як і в інших регіонах, населення Клевані брало участь у селянсько-козацькому повстанні під проводом Северина Наливайка та й у Визвольній війні 1948 – 1654 рр. У серпні 1648 року повстанці вигнали шляхту з містечка, однак через чотири роки Клевань було спалено татарами. Після відраджено в 1654 році – здобула магдебурзьке право.

Клевань була протягом багатьох століть невеликим торговим містечком. Наприклад, у двінадцятому столітті княгиня президентка Польської Республіки дуже урочисто біля спорудженої власної триумфальної арки. Через незчисленні ряди Стрільця, харцерів і делегацій пан президент покрюкава до клеванського замку, де відбулося освячення гімнастичного залу імені Кароля Ружичького, призначеного для Військової підготовки та Фізичного Виховання (Jkzawim виглядає польський правопис, – ред.).

Вислухавши історію замку і відмовленого ксандром акту ерекційного по освяченню залу, пан Президент одержав потім у красивій, модній папці майже шістсот адрес ушановуючих його відусук мист, гмін, сіл та організацій рівненського повіту. Достойний гість склав сердечну подяку старості повіту Рівне пану Станіславу Богуславському за зворушливий душевний прийом, після чого вирушив у дальшу дорогу в своєму візитовому на Волині».

Справді захоплюючими були змагання протипожежних підрозділів за підтвердженням громадсько-господарчого часопису «ЕCHO Wołyńskie» («Ехо Волинське»): «... Змагання пожежників в Оржеві біля Клевані у Рівненському повіті 21 VIII, 1932р. Без жодного розголошення, без всякої шумної реклами відбулися 21 VIII, 1932р. пожежницькі змагання, а також змагання на фізичну досконалість. На змаганнях прибули гості: Рівненський Староста пан Станіслав Богуславський, віце Староста К. Де Берг (Голо-

Шераковський, інспектор пожежної служби – пан І.Тшевський, майор Качала із Командування Округу Корпусу ІІ і капітан Храбрі – командант Військової Підготовки і Фізичного Виховання на рівненській повіт (цього подібне до ТСОУ, – авт.). Після здачі рапорту Старості рівненському начальником району Соколовським, настало відкриття спортивної площадки, організованої лише стараннями Оржівської Пожежної Охорони, яка збудувала там також і стрілецький тир.

Пунктуально в дванадцять годин розпочалися показні виступи газового нападу. Дружини відзаражуючі (обеззараження) і самаритансько-рятівничі працювали зі знанням справи. Виділявся їх будинок самаритансько-рятівничий, збудований Добровільним Пожежним Товариством впровадженні чотирьох з половиною хвилин, який був доведений пожежної охорони – одна із Клевані під чітким впливом дирігуванням начальником Залізничної Станції пана Сужичького і прекрасний духовий оркестр із Оржева грали під час змагань. Найбільшим успіхом у слухачів тишилися віночки волинських пісень, тут же всі надто мелодійні та запальні мазурки із приспівками Намисловського.

Як побачимо нижче, велику роль в тому, щоб ці змагання, подібні до організованих нині ТСОУ (Товариство Сприяння Обороні України – авт.), пройшли на чудовому рівні відіграли і духові оркестри та й сама висока організація змагань і відпочинку. Втім поринаймо далі в історичне джерело. «... Два духові оркестри

позволяють. Отож, усе закіншило незабутнє враження серед учасників. Без ускоро суміш була заслуга в цьому Ожівської Пожежної Охорони, з керівником Округу паном Груселем на чолі, який зі знанням справи і винятковим тактом здобув собі цілковите визнання всіх верств суспільства.»

«... Нещастливий випадок Клевань. Людинку Романовську, яка прожувала в селі Бронники біля Клевані, слітка нещасний смертельний випадок. Отож, ідучи з Бронників до Клевані сполохані коні понесли і розбили воду, забивши на смерть їдучу на ньому Романовську і важко поранивши фурмана. Тло вбитої було віддано синові померлої, представнику фірми «Урсус», що в Рівному, пораненого ж фурмана було привезено у шпиталь Червоного Хреста...»

«... Нещастливий випадок в с.Сморжів. В селі Сморжів Клеванської гміни в результаті сполохання коней, які належать до Антона Хатапки, повернувшись вів під час бігу коней була забита на місці восьмирічна Саско Зофія, тяжко поранений був у голову Кубіца Альжси, двох років, та менше поранена була Хатайко Матрона.»

Ось вони у своїй повноті приємності та прикрасі деревної Клевані, який через криплені, в результаті чого він став перед серйозною заргрозою. Вода досягла залізничної колії Варшава –

«... Нові школи в Клевані В Клевані побудована нова семикласна загальноосвітня школа. Це одна із найпрекрасніших інвестицій в рівненському повіті. Школа має центральне опалення, каналізацію та водопровід. Закінчено її будівництво дякуючи позиції в сумі тридцять тисяч злотих із фонду Праці. Відкриття школи настане 15 січня 1934 року.»

«... Клевань. Невеличка річка Стубла сильно піднялася, широко розливаючись. Знесла три менші мости, з яких матеріал однак був врятований. Вода підмила міст на шосе Рівне – Луцьк, виламавши дев'ять свій мостових криплені, в результаті чого він став перед серйозною заргрозою. Вода досягла залізничної колії Варшава –

«... Нещастливий випадок Клевань. Людинку Романовську, яка прожувала в селі Бронники біля Клевані, слітка нещасний смертельний випадок. Отож, ідучи з Бронників до Клевані сполохані коні понесли і розбили воду, забивши на смерть їдучу на ньому Романовську і важко поранивши фурмана. Тло вбитої було віддано синові померлої, представнику фірми «Урсус», що в Рівному, пораненого ж фурмана було привезено у шпиталь Червоного Хреста...»

«... Нещастливий випадок в с.Сморжів. В селі Сморжів Клеванської гміни в результаті сполохання коней, які належать до Антона Хатапки, повернувшись вів під час бігу коней була забита на місці восьмирічна Саско Зофія, тяжко поранений був у голову Кубіца Альжси, двох років, та менше поранена була Хатайко Матрона.»

Ось вони у своїй повноті приємності та прикрасі деревної Клевані, який через криплені, в результаті чого він став перед серйозною заргрозою. Вода досягла залізничної колії Варшава –

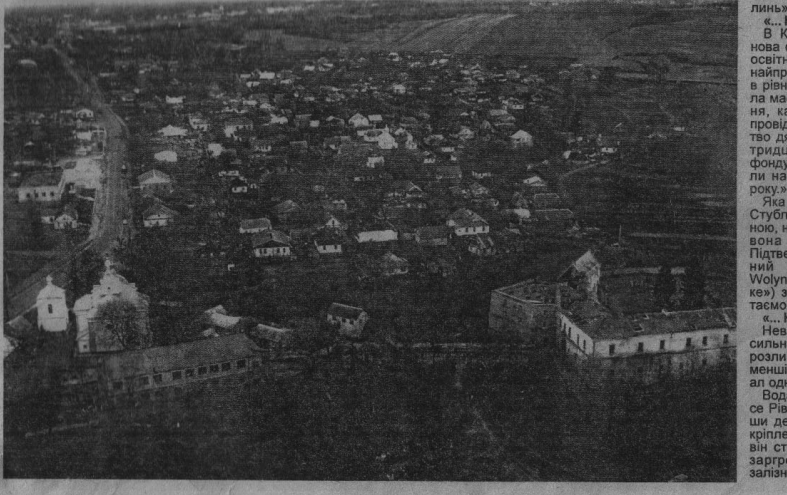
«... Нещастливий випадок Клевань. Людинку Романовську, яка прожувала в селі Бронники біля Клевані, слітка нещасний смертельний випадок. Отож, ідучи з Бронників до Клевані сполохані коні понесли і розбили воду, забивши на смерть їдучу на ньому Романовську і важко поранивши фурмана. Тло вбитої було віддано синові померлої, представнику фірми «Урсус», що в Рівному, пораненого ж фурмана було привезено у шпиталь Червоного Хреста...»

«... Нещастливий випадок в с.Сморжів. В селі Сморжів Клеванської гміни в результаті сполохання коней, які належать до Антона Хатапки, повернувшись вів під час бігу коней була забита на місці восьмирічна Саско Зофія, тяжко поранений був у голову Кубіца Альжси, двох років, та менше поранена була Хатайко Матрона.»

Ось вони у своїй повноті приємності та прикрасі деревної Клевані, який через криплені, в результаті чого він став перед серйозною заргрозою. Вода досягла залізничної колії Варшава –

«... Нещастливий випадок Клевань. Людинку Романовську, яка прожувала в селі Бронники біля Клевані, слітка нещасний смертельний випадок. Отож, ідучи з Бронників до Клевані сполохані коні понесли і розбили воду, забивши на смерть їдучу на ньому Романовську і важко поранивши фурмана. Тло вбитої було віддано синові померлої, представнику фірми «Урсус», що в Рівному, пораненого ж фурмана було привезено у шпиталь Червоного Хреста...»

«... Нещастливий випадок в с.Сморжів. В селі Сморжів Клеванської гміни в результаті сполохання коней, які належать до Антона Хатапки, повернувшись вів під час бігу коней була забита на місці восьмирічна Саско Зофія, тяжко поранений був у голову Кубіца Альжси, двох років, та менше поранена була Хатайко Матрона.»

Чеслав ХИТРИЙ.